

Diriliğiň derdi / hekaýa

Category: Hekaýalar, Kitapcy

написано kitapcy | 26 января, 2025

Diriliğiň derdi / hekaýa DIRILIGIŇ DERDI



Jemadyýyede gije.

Jeset tünortadan soň getirildi.

Pormusyndan-a aýaldygy bildirýär. Ýone gatan gandyr-palçyga kesmeklän yüzünden, ýaşynam, keşbiniň näjürediginem saýgarmak müşgil.

Bu taýynyňam, düzgün-ä däl, ýone düzgünden derwaýys dessury bar – nobatçy bilermen, arly gjeläp nijema hadysa gidip-gelsin, ukusyz argynlykda sütüni süýne, lüti söbügüne lüçjek bolubersin – tapawudy ýok, gümürtik jesedi hökman özi kesäýmeli.

“Rastam şü.

Sebäbi wakaň “ýerine çykyp”, meýde serediş geçirenem, sülçiň teswirnamesyna başky maglumatlary hetjiklänem şo. Başyny başlan işini nokatlamalam ýene özi bolman, kim bolsun?

Puşkinmi?!”.

Bilermeniň buýrugy bilen prozektorhanany taýýarlap ýören sanitar ýigit, şu we şuňa meňzeş ygym-sagym pikirleri kellesinde haýaljakdan pyrlaýar. Bu onuň öz meşgul pişesinden ünsuni sowmak üçin özüniň özüne oýlap tapyp berenje ýontem beýni pirimjigi.

Elbet, “adam” diýlen, bürepisint ölmesi kyn janaweriň öwrenişmeýän zad-a ýok. Ýone, şo öwrenişmek, däliremezden bir

burun öňünçäsi dadyňa ýetişýänçä tagapyl etmek üçinem ýapyşalga gerek dälmi, eýse?!

„Ýylmanak demirden, bilboýy beýiklikdäki, erňegi germewsiz, tabytpisint sekiçede merhum ýatyr.

Gapdalyndaky stoljukda mejime.

Mejimedede gurallar.

Elligini düzetdi.

Suwseperi açdy, ýapdy.

Akýar.

Bady ýeterlik.

“Pes bolsa meýit ýuwlanda kyn. Suw tutup oňaýman, hapasyny eliň bilenem sürteläp aýyrmaly bolýa” diýdi-de, öňem belet zadyny öz-özüne gürrüň berdi.

Nämüçin?

Kim bilyä?

Belki, bu-da, ynsan ähline ýakymsyz – ajal bilen günde-günaşa böwürme-böwür bolşup ýöreniň öz işinden ünsuni sowmaga ýardamçy hilesiniň bir ülüşidir...

...Kesimhanaň astynyň ýylmanak örtüğinde, üçegastydan bolelin guýulýan süýtreňk ýagtylygyň jansyz lowurdysy, samsyk düýsdäkä çalymdaş ýüreksgygynç alasarmyklık bilen, sowuklaç ýylpyldaýar.

Bärde işleyän dört-bäş aýy bări endikli bolarça bolupdy. Emma, henizem sodaň, iýiji natriýniň ýa-da hloryňdyr öljümek tämizligiň, diňe jesethana mahsus, garym-gatym ýürebulanç, ýympyk ysy burnunam gjedýär, beýnisini-de çäýkaýar.

Bilermen gelip girdi.

Eýýäm iş lybasynda.

Ýüzi perdeli.

Elinde ellik.

Örtügiň ýokarysynda, diňe gedem gözleriniň hemme kişidenem, hemme zatdanam nadyl bakyşy.

Onuň söbügine basyp diýen ýaly, ýene biri bosagadan ätledi.

Garasaç.

Ýasynyň entek otuza-da ýeter-ýetmezdi, dünýäň hemmeje zadyna höwesjeň juwanlyk şuglasy uçganaklaýan nazaryndan çakladýar.

Olam nikaply bolsa-da, şonuň aňyrsyndanam içeriň ysy burnuna hapylandyr-da.

Gaşlarynyň bürüşinden ýüzüni kürserdýäni mese-mälim. Soňky giren, sesini çykarman oňa baş atdy-da, läş serlip ýatan sekiçeden birneme daşrakdaky, diwara degsirilgi, pessejik stoljugyň başyna geçdi. Ak plastik oturgyçda birki öwran oýkanjyrady. Elindäki ep-esli gabaraly portfelin açyp, ondan kagyz, syýagalam çykardy.

“Sülçi öydýän,” diýip, sanitar oýlandy. Soňam şu güne çen toplamaga ýetişen ujypsyz tejribesine daýanyp, pikirini külterledi: “Öldürilendigi güman edilýän bolmaly. Bärik, “kesilişine gatnaş, gör” diýlip iberilendir-dä”.

Kazyýet lukmany guralstoljugyna direnip diýen ýaly sägindi-de, gurallary birlaý gözden geçirmege durdy. Sanitar, oňa kömekleşmek, derhal borjy bolmasa-da – ozaldan öwredilen – çykyp ötäýtmedi.

“Ýazylan zat bir başga, edilmeli zat düýbünden öňne. “Ýazylan ýeri ýok” diýip, aýdylanyna ýygy-ýygydan dodak çöwrüberseň, hiç ýerde-de külüň batmana ýetmänjik geçäýjegi köre hasadıralaý. Şoň üçinem “günüm üçin günimiň balasy allalaý”. Bir döwüm çöregiň hatyrasyna oňsubermeli bolýa-da.

Bu işem-ä zordan tapdy.

Okaňda näm-aý med.-iň dördünji kursynda?

Deňdeşlerinden özünü oňaranlar-a “reanimasiýa” diýdi, “hassahana” diýdi – abraályja ýerlerde medbratok bolmaň najadyny gördüler.

Bü-de nä – “ölüşiňe görä gömüşim” – nesibesine ýetenı, şü jesethana. Häzirlikçä-hä, boş wakansiýasy galany – sanitar. Soňam, işe alan günü, başlyk aga tarapyn ümürlijeden matallyja hümürdemişleýin: “görübereris-dä”…”.

Aňynda äwmezek tozgalaýan pikirlere diňşirgenip durşuna ol, bilermen aganam göz aýtymyndan sypdyranok. Çünkü bi gopbamyň häsiýetine belet. Dommalygyny edäge-de dillenmän, ümläp çäklenmegi ahmal. Onsoň bü-de ümüne aň salman, biraz haýal-ýagal gymylداýdygy, bi aga, başlygy bolmasa-da başlyksyrap, öliň iňirdisi bilen iňirdeý-iňirdeý öldürer.

“Heh.

Bolduňammyr, meň başyma!”.

Ol görünmeyändiginden peýdalany, temegindäki örtügiň aşagynda

ernini gyşartdy.

“Öte tekepbir-aý, şü adamam! Nämemiş, öz-ä lukmanmyş, “dogtor agamyş”, bi-de ýonekeýwir ýuwýançymyş... Hymh... Ýogsa, jesediň lukman nämesine nämemiş-aý, bar-a?! Heh. Özem, bolan bolşy, hakyýtjawyr, ak süňkli bilen gara süňkliň bar-da! Dogrusy, käte-kätä-hä, şüne-de, ýaşynyň uludygynam, gaty-gaýrymrak bir zatlar suňşuraýsaň, ertesi başlyk aga elinjek baryp ýelmejeginem huşdan uçuraga-da: “A-how, halypa! Beýle hondanbärisi bolan bolmasana-how! Bolsak bolupdyrys-da, talyp! Özüňem ejeňden gaçaňda, şu duruşjygyňa ekspert ýa-da dogtor bolup gaçan dä:siň-laý-how?! Ystudent bolup görensiň-ä! Onnoňam-ow, halypa, biler bolsaň, bü dünýede nämeler-ä bolmyýandan bolup galýa, nämelerem bolýandan bolup ýetişýä! Şu günüki talybam ertirkı ministrdir-dä! Birdenkä şeýdip, seni aňhalak gapdyraýmasyn-aý, agam?!” diýesiň gelip, ýaman diliň gjäp gidýä-raý...”.

-Gel, hany,-diýip kazyyet lukmany, onuň içgepletmesini gap bilinden omurdy:-kömekleş!

Bilermen işine başlady.

Ozaly bilen daşky serediş.

Eşikleri.

Ilki daşkysy, soň içkisi.

Ýyrtygy, kesilen, çapylan, sünjülen, ýakyylan ýeri ýa-da başga zeperi barmy?

Tegmiller.

Olardan biologiki nusgalyklar almaly.

Barlagy soň, sülçi ekspertiza bellänsoň geçirer: trasologiýa, biologiýa, mikrobölejikler we ş.m..

Ganmy, dälmi? Özünüňkimi, özgäňkimi?

Şonda bilner.

Özem, bilermen, ezberlik bilen, birwagtyň özünde hem-ä barlayär, görýär, hem-de haýdap ýazýan sülçä, daşyndan gürläp, anykdan gysgajyk aýdyp berýär.

Eşikleri bilen boldum edensoň, bilermen olary çykarmaga

girişdi. Onam kömege çagyrdy. İki bolup, geýimlerine zeper ýetirmän, derrew sypyrdylar.

Ýalaňaç zenan tenini görýäni ilkinj-ä däl, hatda ýüzünji sapardanam kän. Ýone şonda-da, daşyndan syr bermedik ýigit, içinden haýganyny duýman galdy...

...Dirilik öwüşgini, jan lowurdysy yzsyz-tozsuz zym-zyýat bolanam bolsa, hemme zady ýerbe-ýer, beýigi beýik, pesi-pes, gelşikli kaddy-kamat.

Ajalyň çalymtyk-aksowult, iniňi tikenekledýän, ölimermer reňnindäki ap-ak beden.

Emzikleri tömmerip, gülgüne-goňrumtylliyk bilen goýras goňrarlyp duran boldumly göwüsleri.

Hamynyň ýüzi mymyjak, saryja tüý bilen örtülen, gümmezekli, ýaýbaň sagrysy.

Dolmuş butlarydyr tegelenip duran naşy dyzlary.

Sagdyndan çeýe, syrdam injikleri.

Dirikä megerem, gözü düşen erkegiň ýüregini biygtyýar terpenmäge mejbur eden topujaklarydyr, nepis aýagyndaky dyrnaklary gyrmýzy hyna boýalan pökgüje barmaklary...

Özem, bi pahyrjygyň dirikä synasyna ähli zenan yhlasy bilen idi-yssywat edendigi göz-görtele – goltuklaram, uýat ýerem, injiklerem tämiz syrylan. Inçeden näzik elleriniň sülük deý barmaklarynda dyrnaklaram, aýagyndaky ýaly mazaly ideg edilip, gülgüne reňke boýalan. Sagrysynyň, butlarynyň derisinde “pyrtykal gabyk” digir-digirlik çala bildiryänem bolsa, beýlebir betnyşan joýa-joýalyk ýok.

Garnam, synasyny başyndan aýlap urýan heleýleňki mysaly, halparyp, eplik-ýaplyk, gasyn-gasyn bolup ýatan däl. “Tenini büre çakmadyk” diýilýän gyzlaňky deý depiň hamyna basdaş – tyrňyldap durmasa-da, demi gelip-gidýäkä-hä, bi garnyň, bikesi tarapyn gaýym gamynyň iýlendigi aňşyrdýar.

Ýogsa, merhumyň çatalbasynyň ýarsanlygyndanam, onuň bolmanda azyndan bir gezeg-ä dogranyny çaklasaň boljak...

...Hut şu apalanyp saklanan zenan bedeniniň dirikä şeýle islegli, şeýle küýsegli, şeýle hyjuwly, şeýle elýetmez... gözelligem, onuň hut şu mahalky, ine şu adaty tünortada, hloryň ysy aňkaýan ine şu emwädiýýede, erte-birigün topraga duwlanandan soň, sanlyja günde lähede dönüp porsajak läş halynda serlip ýatanbihuda-bimanylygam, heniz hatyn teninden ine-gana ganybam görmedik boý ýigdiň kalbyny sersdirdi...

Bilermeniň bolsa şol bir bolşy.

Onuň üçin bu öňünde ýatan närse, adaty iş gününiň adaty wakasy – belki, näçenji yüzünjisidir, belki-de müňünjisi.

Öz-ä endikli-çakgan elli bilen, tä depesinden dabayna çenli meýdiň süňkleriniň abatlygyny, teninde şikesleriň barlygyny-yöklugyny barlayar. Özem şol bir endigandan düşnükli hörpünde jeset hakdaky maglumatlary sanamagyny dowam edýär:

-...sekxiýa stolundaky aýalyň jesedi dogry beden gurluşly, kadaly iýmitlenen, daş sypatyna görä, takmynan 25-30 ýaşlarynda, boýy 170 sm. Deri örtükleri solgun çal-agymtyl reňkde, elläniňde ähli böleklerinde sowuk. Jeset tegmilleri boýnunyň ýeňse ýüzünde, pilceleriniň arasynda we bil-oňurga böleginde, otyrýeriniň iki tarapynda-da, gögümtıl-melewşe reňkli bölekçeler görnüşinde ýerleşýär, basanyňda tegmiller şol bir reňkini ýitirmeyär (tegmil seljermesi 01 sagat 11 minutda geçirildi).

Jeset gatamasy çeýnewaç dokumalarynda gowy ýüze çykan, elliinde pes derejede, aýaklarynda orta derejede ýüze çykan. Çüýremek alamatlary ýok. Kelleçanagy dogry gurluşly, saçlary sarymtyk-mele reňkli, göni, depe we ýeňse böleginde 70-80 sm uzynlykda. Ýuz süňkleri elläp göreniňde süňk bütewiliginiň bozulan maýyşgaklyk alamaty bildirmeýär. Kelleçanagyň ýeňse böleginiň süňkünde 3,7 sm meýdanly, gaty kütek serişdäniň täsiri bilen ýetirilen bolmagy ahmal, süňküň durnuksyzlygy bar, deri örtuginiň bütewiliği bozulan, gan akyp, gatan yzlary bildirýär...

Şu ýerde sesini çykarmış ýazyp oturan sülçi başyny gösterdi-de,

dillendi:

-Çekiç bilen urlanmy?

Bilermen demsalymlık meýitden ünsüni sowdy-da, oturana garşy gözlerini gösterdi. Onuň bakyşyndaky gedemlige kinaýa öwüşgini çagyldy. Sülçi, oklanmadyk teýenä düşündi öydýän, müýnürgänini bildirip, gyssanmaç hümürdedi:

-Düşünýän, agam! Fiziko-tehniki seljerme bellemelidigine-de, bumat bada-bat näme bilen urlandygyny aýdyp bilmejekdigiňe-de... ýone... jesediň beýleräginde çekiç ýatan ekeni... depeliginin dabanyna-da saç, gatan gan, ham bölejigi ýelmeşip galypdyr... şondan soraýdym-laý...

Bilermeniň nazaryndaky ýaňsy soldy. Ol egnini gysdy:

-Getirseňiz, belleseňiz, deňeşdirip, netije çykaryp beräýeris...

-Bumat el yzlary üçin daktiloskopiyá tabşyrdyk... ertir nemedäýerin...-diýip oturan, nämüçindir, soralmasa-da, hümürdäp habar berdi.

Bilermen sesini çykarmış, ýene jesede öwrüldi:

-...gözleri gabaklı bilen örtülen. Sepleşýän perdeleri çalymtyk reňkli, öljümek, çylgym-çylgym gan öýmeleri bar, göz perdeleri öl, dury. Göreçleri töwerek şekilli, ikisem deň, 0,4 sm diametralı...

Bilermen gürläp dur, gürläp dur.

Daşyndan bolup geçýän zatlara dynnym ýalyjagam myzaýyk etmän, diňe özüne ýumuş buýrularyna garaşyp, gymyldaman durana çalym edýän ýigdiň göwni bolsa tüydüm-tüydüm.

Bu nähili beýle bolýar-a?

...owadan, ýaş, sagdyn, nepis, diňe şadyýana aýşy-eşretde, höwrüdir çagalaryna guwanyp-begenip ýaşap ýörmeli...

Ine indem, haýsydyr bir doýüregiň birehim erki bilen, sop-sowuk kesimsekide, ýene sähelçe pursatdan parça-parça edilip, iç-goşy çogdurmaly läş ahwalynda serlip ýatyr...

Ýigit kellesine sygdyrıp bilmedi.

Özem gözlerini görmezze dönderip, kesimsekiçedäki meýdi şunça saýgarmajagam bolýar. Öliň şermende bihaýalygy bilen iň pynhan

ýerlerine çenli sereşläp, çalam-çaş ýatan bedeniň buky-buljumlaryna şunça seretmejegem bolýar.

Emma bolanok.

Ýene gözünüň öňünde dirikä tyrsyldap, görmek bagty çüwen her kesde diňe däli hyjuw oýaran näzik teniň pynhan-u nepislikleri...

Emzikleri tömmerip, gülgüne-goňrumtylliyk bilen goýras goňrarlyp duran ap-ak göwüsler.

Hamynyň ýüzi mymyjak, altynsöw tüý bilen örtülen, gümmezekli, ýaýbaň sagry.

Dolmuş butlardyr, tegelenip duran naşyja dyzlar.

Sagdyndan çeýe, syrdam injikler...

Ýigit...

...hiç kellesine sygdyryp bilmedi...

...hiç...

...hiç...

Ezeli-başda-ha söylüp, apalanyp dünýä getirilen, her ysganyňda jenneti ysy seriňi sämedýän enaýyja bäbejik-gyzjagaz...

Soň sypalanyp, penalanyp, aýalyp, ne ýerde, ne gökde goýmaga dözülmän, diňe hülli-hülli bilen ulaldylan gülnahal-perzent.

Soň boýuna-syratyna, görküne-görmegine guwanyp doýlup bilinmedik ýaşajyk nahalça-näzenin.

Ine-de ol eýýäm kimdir birini bagtyň, eşretiň sekizinji jennetine uçradan mährem perizat.

Soňam dünýäniň ähli gözelliginem, ähli mähir-muhabbetinem gujagyndaky bábegine bakýan, diňe täk-tenha özüne mälim syrlydan-syrly, gizlinden-gizlin gülümsiremeli bakyşynda jemleyän ýaş ene.

Ahyrynda-da...

...jemadyýýede tüm.

Şol tümde-de buzdan sowuk demir kesimsekiçesi...

...onda-da satansepini jayjardyp, owrat ýeriniň iç ýüzüniň gülälek reňkini uýatsyz wejeralyk bilen güjeňläp ýatan läş...

...hiç...

Hudaý bar, hiç syganok... hiç, hiç, hi-i-i-i...

Bilermen daşky seredişi tamamlady.

Emma ol näme diýdi, näme etdi?

Sanitar ýigit, aňsyrdam, aňşyrmadam.

Eşitdem, eşitmedem.

Şeýle owadan diriliğiň, jansyzlygyň wejera haýasyzlygyna öwrülişini hiç sygdyryp bilmeýän kellesinde, şol soňky "ç"-sy hiç aýdylmaýan "hiç"-lik, nämedir bir zatdan elheder alyp, heýyatı göcen çagajygyň özem duýmazdan biygtyýar içini çekişi ýaly, şo-o-l "hi-i-i..." diýen görnüşde, süýnüp aýdyldy durdy.

Hernä, Hudaý diýen ýeri, ony bu görýänini aklyna sygdyryp bilmän, hasam serimsallyga uçramakdan saklan zat, bilermen aganyň, arasynda oňa-da üm ýa-da dışinden syzdyrýan kelteje sözi bilen iş buýrup durmagy boldy.

"Tut!... Suw aç!... Yüzüne tut!... Döşüne... Indi bilinden aşagyna... Aýaklaryna... Yap... Eýlesine öwrüş... Sakla... Suwseperi uzat...".

Jesedi mazaly ýuwanlaryndan soň, bilermen ony kesmäge girişdi. Olam kömek etdi.

Saklaşdy. İç-goşuny çykaryşdy. Göwräň gerekli ýerinden seljerme üçin nusgalyk suwuklyk, dokuma, ham, agza bölejiklerini alyşdy.

Bilermen aga "boldum" edensoň, meýdi tertibe getirişip, tikişdi.

Ýene ýumuşdy.

Kesimsekiçäň ýörite şoň üçin niýetlenen ternawjyklaryndan aşakdaky lagym ötüğine garşı joralanyp akýan gyzgylt-gülgüne reňkli, hapa suwa seredip durşuna-da, gözüniň öňünde ýene-de görmegeý gelniň, dirikä şeýle näzik, şeýle nepis, şeýle islegli, şeýle gyjyndyrýan bolandygy mese-mälîm teni...

...göwüs, sagry, but, dyz, injikler, gülgüne hyna bilen boýalanam, aýagynyň pökgüje, geljiklijeden naşyja barmajyklary...

Onsoňam, gatan kesmekleri, gan-gabarçygy ýuwlup aýrylandan soň owadan boýuna-syratyna örän lazımy gelýän, inçemikden görmegeý jenan ekendigini aşgär edýän hoşroý jemaly...

...şol didaryňam jansyz, eýmenç nikaba meňzäp, doňup durşy...

...hiç...

Hudaý bar, hiç syganok... hiç, hiç, hi-i-i-i...

Irden nobatçylygy tabşyryp işden çykyp barýarka, edaranyň daş işigine ýakyn, bäs-alty sany adamyň durandygyny gördü. Ýigrimi-otuz ädimlikdäki ulag duralgasynnda-da bigäne ulaglar gözüne ildi.

"Hossarlary öýdýän," diýip çaklady: "almaga gelen bolaýmasalar"...

Dessine-de, ýene hyýalynda, hut şu müddet öz gözleri bilen görüp duran dek janlandı.

...göwüs, sagry, but, dyz, injikler, gülgüne hyna bilen boýalanam, aýagynyň pökgüje, geljiklijeden naşyja barmajyklary...

Göýä, özüne garşy biperwaý nazar oklan nätanyşlaryň biri beýnisindäki şekilleri gözünden okan dek, utanjyndan ýaňa yüz-ä boz-ýaz boldy, ýaňaklaram lap-lap gyzdy. Ol garaşyp duranlardan haýdan-haý ýüzüni sowdy-da, olardan uzaklaşmaga howlukdy.

Kellesinde-de, ýene, ýaňy daňa ýakyn köşeşen "hi-i-i-i..." gaýtadan möwjedi.

Ol, misli bu "hi-i-i-i..."-ni silkeläp, kelleçanagyndan gaçyrjak bolýan dek, birki öwran başyny silkdi-de, duralga ýoneldi.

Gidip barşyna-da, munuň ýaly ýere çaganyň getirilmekedigini yüz-ä däl, million göterim bilýänem bolsa, göwnüne bolmasa, şo bigäne ulaglaň biriniň yzky aýnasyna ýüzjagazyny naýynjar ýaplap, dört-bäs ýaşlaryndaky saryja gulpakly, aşsamky jesede ýaman meňzeşe gyzjagaz, öz yzyndan delmuryp garap duran ýaly boldy bardy.

Bu duýgy ilkinji gezek gursagy içre galkynanda ol, hyrra yzyna öwrüläge-de, şo duran ulaglara tarap siňe-siňe seretmän, zordan saklandı. Soňam duralga mytdyldap barşyna yzyna gaňrylmazlyk üçin özüne zor salmasyny asla bes edip bilmeli. Gözünüň öňünde-de...

...göwüs, sagry, but, dyz, injikler, gülgüne hyna bilen boýalanam, aýagynyň pökgüje, geljiklijeden naşyja barmajyklary...

Kellesinde-de...

Hudaý bar, hiç syganok... hiç, hiç, hi-i-i-i...
“Iýip barýar-aý, halys gemird-aý meni, şü diriliğiň derdi...”
diýip ol, hatda özüne-de düşnüsiz, gümürtik oýlandy. Soňam
göýä, çar ýanyny gurşaýan ýalançydan ýüzünü bahymrak bukmaga
dyrjaşýan dek, kellesine atan başlygyny hasam çümürdi-de,
ädimini batlandyrdy.

© Aýman ABDRAHMAN. Hekaýalar